

Яна Ігорівна ФЕЩЕНКО,

курсант групи Ф4-401 ХНУВС

Науковий керівник: доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3 ХНУВС кандидат юридичних наук Коломоєць Н. В.

САМОВІЛЬНЕ ЗАЙНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ

Кожна людина перебуває в прямій залежності від навколишнього природного середовища, адже поза ним вона існувати не може. Україна як самостійна демократична держава дбає про своїх громадян. Саме тому одним з основних обов'язків держави є забезпечення реалізації громадянами їх фундаментальних прав, зокрема екологічних, тобто тих, які виникають під час взаємодії людини з навколишнім природним середовищем. Важливе місце в процесі забезпечення зазначених прав належить органам державної влади та їх посадовим особам як суб'єктам державно-владної та виконавчо-розпорядчої діяльності.

Екологічні права громадян України врегульовані нормативно-правовими актами всіх рівнів, від Конституції України до локальних нормативних актів. Найбільш повно й узагальнено вони закріплені в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища». Екологічні права людини як одні з найважливіших невід'ємних та невідчужуваних її прав підпадають і під охоронний вплив норм адміністративного законодавства. Кодексом України про адміністративні правопорушення, а саме главою 7 визначено перелік адміністративних правопорушень у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини.

Останнім часом все частіше зустрічаються випадки вчинення громадянами дій, що за своєю об'єктивною стороною характеризуються як самовільне зайняття земельної ділянки (стаття 53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Для повного розуміння об'єктивної сторони даного адміністративного правопорушення необхідно дати тлумачення поняттю «самовільне зайняття ділянки». Відповідно до статті 1 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» від 19.06.2003 самовільне зайняття земельної ділянки – це будь-які дії особи, які свідчать про фактичне використання не наданої їй земельної ділянки чи намір використовувати земельну ділянку до встановлення її меж у натурі (на місцевості), до одержання документа, що посвідчує право на неї, та до його державної реєстрації. Фактичне використання земельної ділянки означає, що на земельній ділянці знаходяться об'єкти нерухомого майна, які є власністю, зареєстрованою в установленому законом порядку, або вона знаходиться в оренді юридичних і фізичних осіб. Інспекційні органи Держкомзему України мають право після вжиття до особи, яка вчинила самовільне зайняття земельної ділянки, усіх можливих заходів адміністративного впливу, зокрема звернутися до органів прокуратури з клопотанням про подання позову до суду щодо повернення самовільно зайнятої земельної ділянки. В контексті викладеного цікавим є питання, наприклад, щодо кваліфікації дій особи, яка встановила гараж для автотранспорту біля під'їзду житлового багатоповерхового будинку, що, у свою чергу, є незаконним та за характером шкоди може кваліфікуватися як за статтею 53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, так і за статтею 197-1 Кримінального кодексу України. Так як відповідно до статті 61 Конституції України, ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності за одне й те саме правопорушення, трапляються випадки, коли, наприклад, особа, умисно самовільно займає земельну ділянку, після цього звертається до компетентних суб'єктів провадження у справах про адміністративні правопорушення з «проханням» притягнути її до адміністративної відповідальності у зв'язку з вчиненням дій, визначених у статті 53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення та добровільно сплачує штраф у розмірі, який визначений санкцією даної статті. Надалі особа, сплативши штраф, та отримавши копію постанови про накладення стягнення, вважається такою, що була притягнена до юридичної відповідальності за свої дії. В такому випадку щодо неї, відповідно до Конституції України, вже не можуть бути застосовані інші санкції, а отже гараж залишається біля під'їзду багатоповерхового будинку, що надалі порушує права інших громадян України.

Виходячи з вищевикладеного прикладу, вважаю за необхідне посилити адміністративну відповідальність суб'єктів вчинення правопорушення, визначеного як самовільне зайняття земельної ділянки задля того, щоб терміново і якнайбільше скоротити кількість вчинень таких дій, бо це є порушенням екологічних прав більшості громадян країни.

Одержано 17.04.2018

